

źródła monastyczne

64

źródła monastyczne

64

Redaktor serii: ks. Marek Starowieyski

starożytność

38

APOFTEGMATY

OJCÓW

PUSTYNI

tom 4

ZBIÓR ANONIMOWY
WYDANY PRZEZ FRANÇOIS NAU

Przekład:

MAŁGORZATA BORKOWSKA OSB,
EWA DĄBROWSKA
MACIEJ PAWLIK OSB

Wstęp:

SZYMON HIŻYCKI OSB
LUCIEN REGNAULT OSB
WILLIAM HARMLESS SJ

Redakcja naukowa:

SZYMON HIŻYCKI OSB

TYNIEC

WYDAWNICTWO BENEDYKTYNÓW

Redakcja tomu:

SZYMON HIŻYCKI OSB

Korekta:

ELŻBIETA WIATER

Projekt okładki i stron tytułowych:

ANDRZEJ CIEPŁUCHA

Imprimi potest: Opactwo Benedyktynów

L.dz. 99/2013, Tyniec, dnia 6.06.2013

Konrad Małys OSB, przeor administrator

ISBN 978-83-7354-476-5

ISSN 1230-6711

Wydanie I: Kraków 2013

© Copyright for Polish edition by TYNIEC Wydawnictwo Benedyktynów

ul. Benedyktyńska 37

30-398 Kraków

tel. +48 (12) 688-52-90

tel./fax: +48 (12) 688-52-95

e-mail: wydawnictwo@tyniec.com.pl

zamowienia@tyniec.com.pl

www.tyniec.com.pl

SPIS TREŚCI

SKRÓTY	7

WSTĘP

1. CZY APOFTEGMATY SĄ LITERATURĄ WIELOPROBLEMOWĄ? (<i>Szymon Hiżycki OSB</i>).....	11
Problemy z lekturą duchową apoftegmatów	11
Apoftegmaty jako problem edytorsko-historyczny	13
O niniejszej edycji	25
2. U ŹRÓDEŁ APOFTEGMATÓW (<i>Lucien Regnault OSB</i>).....	31
Pojęcie „apoftegmatu”	31
Słowo i życie.....	33
Przedmiot albo zawartość apoftegmatów	34
Pamiętne wydarzenia z życia Ojców Pustyni	35
Narodziny apoftegmatu.....	38
3. PRZEKAZ APOFTEGMATÓW (<i>Lucien Regnault OSB</i>)	41
Tradycja ustna	41
Pierwsze zbiory.....	44
Przyczyny spisania apoftegmatów	47
Wielkie kolekcje	49
4. APOFTEGMATY OJCÓW W PALESTYNIE W V–VI WIEKU (<i>Lucien Regnault OSB</i>)	53
I. Rozpowszechnienie apoftegmatów w Palestynie.....	53
II. Mnisi palestyńscy w zbiorach apoftegmatów	60
III. Palestyńskie źródła kolekcji apoftegmatów.....	63
5. WSPOMINANIE PAMIĘCI O POJMENIE. OJCOWIE PUSTYNI I DUCHOWOŚĆ PAMIĘCI (<i>William Harmless Sj</i>)	69
I. Wstęp	69
II. Pojmen w apoftegmatach Ojców.....	78
III. Etiopska <i>Collectio Monastica</i>	99
IV. Etiopski Pojmen: „Pamiętaj słowa Starców”	104
V. Pojmen i duchowość pamięci	121
WYBRANA BIBLIOGRAFIA	133

APOFTEGMATY ŚWIĘTYCH OJCÓW

Apoftegmaty świętych Ojców	147
O świętym habicie mnichów	176
O potrzebie szukania skupienia i skruchy	195
O wstrzeźliwości	198
O walce, jaką z nami toczy nieczystość	204
Opowiadania pobudzające nas do cierpliwości i stałości.....	224
O roztropności	234
Że trzeba się wystrzegać sądenia kogokolwiek.....	245
O tym, żeby nic nie robić na pokaz i unikać zachłanności.....	246
O tym, że zawsze trzeba czuwać.....	249
Że litość i gościnność trzeba okazywać radośnie	253
O posłuszeństwie.....	257
O pokorze	261
O cierpliwości	272
O miłości	275
O darze widzenia.....	281

DODATEK

APOFTEGMATY ZREDAGOWANE	
PRZEZ EWAGRIUSZA Z PONTU	297
Z traktatu <i>O praktyce ascetycznej</i>	297
Z traktatu <i>O poznaniu</i>	300
Z traktatu <i>O modlitwie</i>	302
Z traktatu <i>O sporze z myślami (Antirrheticus)</i>	304
Z <i>Traktatu dla Eulogiusza mnicha</i>	306
TABELA SYNCHRONICZNA.....	311
INDEKS BIBLIJNY.....	317
INDEKS OSOBOWO-RZECZOWY.....	321
INDEKS GEOGRAFICZNY	341

SKRÓTY

- ABoll „Analecta Bollandiana”, Bruxelles 1882–
- Byzan „Byzantion”, Bruxelles 1924–
- CCist „Collectanea Cisterciensia”, Godewaersvelde 1946–
- CPG *Clavis Patrum Graecorum*, t. 1–5; *Supplementum*, wyd. M. GEERARD, F. GLORIE, J. NORET, F. WINKELMANN, Turnhout 1974–2003.
- CSCO *Corpus Scriptorum Christianorum Orientalium*, Paris 1903–1949, Louvain 1950–
- CSCO 238-239/ Aeth. 45-46 *Collectio monastica*, wyd. V. ARRAS, 1963.
- CSCO 289/ Syr. 120 *Les cinq recensions de l'Ascéticon syriaque d'Abba Isaïe, I. Les témoins et leurs parallèles non-syriaques. Édition des logoi I-XIII*, wyd. R. DRAGUET, 1968.
- CSCO 293/ Syr. 122 *Les cinq recensions de l'Ascéticon syriaque d'Abba Isaïe, I. Introduction au problème isaïen. Version des logoi I-XIII avec des parallèles grecs et latins*, wyd. R. DRAGUET, 1968.
- EWAGRIUSZ SCHOLASTYK, HE EWAGRIUSZ SCHOLASTYK, *Historia Kościoła*, przekł. S. KAZIKOWSKI, Warszawa 1990.
- HL PALLADIUSZ, *Opowiadania dla Lausosa (Historia Lausiaca)* = ŻrMon 12.
- OCP „Orientalia Christiana Periodica”, Roma 1935–
- PG Patrologiae Cursus Completus. Series Graeca, wyd. J. MIGNE, Paris 1857–1866.
- Pr. EWAGRIUSZ z PONTU, *Traktat o praktyce ascetycznej*, ŻrMon 18.

- RAM „Revue d'ascétique et mystique”, Toulouse 1920–
- ROC „Revue de l'Orient Chrétien”, Paris 1896–1905, 1906–1917, 1918–1939.
- SCh Sources Chrétiennes, Paris 1941–
- SCh 171 *Évagre le Pontique. Traité pratique ou le moine. Édition critique du texte grec (compte tenu des versions orientales). Traduction, commentaire et tables*, wyd. A. et C. GUILLAUMONT, SCh 171, 1971.
- SCh 387 *Les Apophtegmes des Pères: collection systématique I–IX*, wyd. J.-C. GUY, SCh 387, 1993.
- SOKRATES, HE SOKRATES SCHOLASTYK, *Historia Kościoła*, przekł. S. KAZIKOWSKI, Warszawa 1972.
- StPatr Studia Patristica. Papers Presented to the International Conference on Patristic Studies, vol. I–XIV, Berlin 1957–1984, vol. XV–, Leuven 1984–
- TM Z Tradycji Mniszej, Kraków 1991–
- VigCh „Vigiliae Christianae”, Amsterdam, Leiden 1947–
- VEut CYRYL ZE SCYTOPOLIS, *Żywot Eutymiusza*, ŻrMon 60.
- ZKG „Zeitschrift für Kirchengeschichte”, Stuttgart, Berlin, Köln, Mainz 1965–
- ŻrMon Źródła monastyczne, Kraków-Tyniec 1993–
- ŻrMon 4 *Apoftegmaty Ojców Pustyni*, t. 1, *Gerontikon. Księga Starców*, przekł. M. BORKOWSKA, wstęp E. MAKOWIECKA, E. WÍPSZYCKA, ks. M. STAROWIEYSKI, red. ks. M. STAROWIEYSKI, 2007³.
- ŻrMon 6 ŚW. BAZYLI WIELKI, *Pisma ascetyczne*, t. 2, przekł. J. NAUMOWICZ, 2011².
- ŻrMon 9 *Apoftegmaty Ojców Pustyni*, t. 2, *Kolekcja systematyczna*, przekł. M. KOZERA, red. ks. M. STAROWIEYSKI, 2006.
- ŻrMon 12 PALLADIUSZ, *Opowiadania dla Lausosa (Historia Lausiaca)*, przekł. S. KALINKOWSKI, 1996.

- ŹrMon 18 EWAGRIUSZ Z PONTU, *Pisma ascetyczne*, t. 1, przekł. ZBIOROWY, 1998.
- ŹrMon 27 ŚW. AUGUSTYN, *Pisma monastyczne*, przekł. ZBIOROWY, red. P. NEHRING, 2007.
- ŹrMon 28 JAN KASJAN, *Rozmowy z Ojcami*, t. 1, *Rozmowy I–X*, przekł. A. NOCOŃ, 2002.
- ŹrMon 35 ŚWIĘTY ANTONI, *Żywot. Pisma ascetyczne*, przekł. ZBIOROWY, 2005.
- ŹrMon 36 EWAGRIUSZ Z PONTU, *Pisma ascetyczne*, t. 2, przekł. ZBIOROWY, 2005.
- ŹrMon 37–38 A. GUILLAUMONT, *U źródeł monastycyzmu chrześcijańskiego*, przekł. S. WIRPSZANKA, t. 1–2, 2006.
- ŹrMon 42 *Historia mnichów w Egipcie*, przekł. E. DĄBROWSKA, redakcja naukowa i wstęp E. WIPSYCKA, R. WIŚNIEWSKI, 2007.
- ŹrMon 45 D.J. CHITTY, *A pustynia stała się miastem... Wprowadzenie do dziejów monastycyzmu w Egipcie i Palestynie pod panowaniem chrześcijańskim*, przekł. T. LUBOWIECKA, red. M.T. GRONOWSKI, R. KOSIŃSKI, ŹrMon 45, 2008.
- ŹrMon 51, N DOROTEUSZ Z GAZY, *Pisma ascetyczne*, przekł. M. BORKOWSKA, red. SZ. HIŻYCKI, 2010; N – *Różne nauki świętego ojca naszego Doroteusza* i nr paragrafu.
- ŹrMon 56, Eth *Apoftegmaty Ojców Pustyni*, t. 3, *Zbiory etiopskie. Mniejsze zbiory greckie. Zbiory łacińskie*, przekł. ZBIOROWY, red. ks. M. STAROWIEYSKI, R. ZARZECZNY, 2011; Eth. – kolekcja etiopska, nr księgi, nr apoftegmatu.
- ŹrMon 60 CYRYL ZE SCYTOPOLIS, *Żywoty mnichów palestyńskich*, przekł. E. DĄBROWSKA, red. R. KOSIŃSKI, 2011.
- ŹrMon 64, N *Apoftegmaty Ojców Pustyni*, t. 4, *Zbiór anonimowy wydany przez François Nau. Apoftegmaty zredagowane*

przez Ewagriusza z Pontu, przekł. M. BORKOWSKA, red. Sz. HIŻYCKI, 2013; N – apoftegmaty z kolekcji F. Nau, nr apoftegamatu.

ŻMT

Źródła Myśli Teologicznej, Kraków 1996–

ŻMT 1

ORYGENES, *O zasadach*, przekł. S. KALINKOWSKI, 1996.